Constructing the Beit Hamikdash

1

והכית אשר כנה המלך שלמה וגו'. ההוא דהוה קאמר ואזיל, כי רחימתין הוה עזיזא (כשאהבתינו היתה עזה) אפותיא דספסירא שכיבן (על רוחב הסייף היינו שוכבים שנינו), השתא דלא עזיזא רחימתין (עכשיו שאין אהבתינו עזה) פוריא בר שיתין גרמידי (מטה רחבה של ששים אמות) לא סגי לן (לא די לנו), אמר רב הונא, קראי כתיב, מעיקרא כתיב (שמות כ״ה כ״ב) "ונועדתי לך שם ודברתי אתך מעל הכפורת", ותניא, ארון תשעה וכפורת מפח הרי כאן עשרה (גובה מן הקרקע, הרי שהקב״ה משרה שכינתו בעשרה טפחים סמוך לקרקע, ועוד באורך הכפורת באמתים וחצי ארכו ווו ולבסוף (בבית המקדש) כתיב והכית אשר כנה המלך שלמה לה' ששים אמה ואורכו ועשרים רחבו ושלשים אמה קומתו (שהיה בית המקדש גבוה שלשים אמה ואורכו ששים), ולבסוף (כשחטאו) כתיב (ישעיה ס״ו א׳) "כה המקדש גבוה שלשים ממא ואורכו ששים), ולבסוף (כשחטאו) כתיב (ישעיה ס״ו א׳) "כה אמר ה' השמים כסאי והארץ הדום רגלי איזה בית אשר תבנו לי וגו'" (שתוכל שכינתי להיות מצומצמת בתוכו).

יב. הכית הזה אשר אתה כנה אם תלך כחקתי וגו', והקמתי את דכרי אתך וגו'. שלשה דברים נתנו על תנאי, ארץ ישראל, וכית המקדש, ומלכות בית דוד וכו', ארץ ישראל מנין שנאמר (דברים י"א ט"ז) "השמרו לכם פן יפתה לבבכם וגו', וחרה אף ה' בכם (וגו', ואבדתם מהרה מעל הארץ הטובה"), בית המקדש מנין ? שנאמר הכית הזה אשר אתה כונה אם תלך כחקתי ואת משפטי תעשה ושמרת את כל מצותי ללכת כהם והקימותי את דברי אתך אשר דברתי אל יושביה" דור אביך וגו', ואם לאו (מיכה ז' י"ג) "והיתה הארץ לשממה על יושביה"

3

כ. ולפני הדכיר עשרים אמה ארך וגו'. אמר ר' לוי, דבר זה מסורת בידינו מאבותינו, מקום ארון אינו מן המדה [אינו אוחז למעט מדת קרקע לכל צדדיו כלום, כדקתני יש לו עשר אמות לכל רוח, באמצע בית קדש הקדשים היה יושב, ויש ריוח בינו לבין הכתלים עשר אמות לכל צד, וכל הבית אינו אלא עשרים על עשרים, נמצא שאינו ממעט כלום] ל), תניא נמי הכי, ארון שעשה משה [כשניתן בבית קדשי הקדשים שעשה שלמה שהוא עשרים על עשרים] יש לו עשר אמות לכל רוח, וכתיב ולפני הדביר עשרים אמה אורך ועשרים אמה רוחב ועשרים אמה קומתו ויצפהו זהב [ולפני הדביר, חלל בית קודש הקדשים שהוא לפנים מן הדביר היא המחיצה המבדלת בין הקודש ובין קודש הקדשים], ארון גופיה היכא הוה מונח, אלא לאו שמע מינה בנם היה עומד לא).

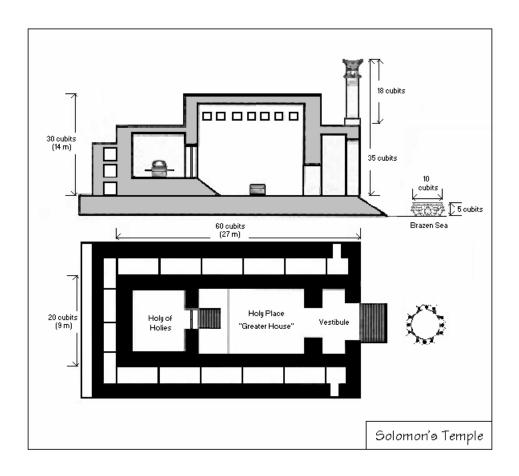
(מגילה י' ב', יומא כ"א א', בבא בתרא צ"ט א' לפי גירסת העין יעקב, ירושלמי בבא בתרא פ"ו ה"ב, ילקו"ש ח"ב רמז קפ"א)

4

וכשנה האחת עשרה כירח כול וגו' כלה הכית. שלמה גמר מלאכת המקדש בחודש מרחשון, (כזכתיב) וכשנה האחת עשרה כירח כול וגו' כלה הכית, מהו כירח בול בירח שהביא הקב"ה את המבול מח), ונעשה נעול הכית, מהו כירח בול בירח שהביא הקב"ה את המבול מח), ונעשה נעול ועלו דלתותיו ועמד כך] שנים עשר חודש מט), והיו הכל מלמלמין (מרננין ומלעיזיון על שלמה, לומר, לא בנה של בת שבע הוא ב), היאך הקב"ה משרה שכולת לתוך מעשה ידיו, והאלהים חשב לערב שמחת בית המקדש בחודש שנולד בו אברהם בירח האיתנים (ראה לקמן ח' ב') זה חודש תשרי, ולמה הוא קורא ירח האיתנים החודש שנולד בו אברהם, שנאמר (תהלים ס"ט א') "משכיל לאיתן האזרהי", וכל אותם שנים עשר חודש שנעשה נעול, אף על פי שהיתה כל מלאכת המקדש גמורה, הואיל והיה געול כמי שלא עשה בה כלום, כיון שנפתח בחודש המועדות והקריב הקרבנות וירדה האש, אמר הקב"ה עכשיו שלמה המלאכה (לקמן ח' ב"א) "ותשלם כל המלאכה", והפסיד מרחשון (שלא נפתח דלתות בית המקדש במרחשון) לאו (לא הפסיד), אמר הקב"ה, עלי לשלם לו נמרחשון), (בילפו"ש הגירסא, עתיד הקב"ה לשלם לו).

(פסיקתא רבתי פרשה ו' אות ה', ילקו"ש ח"ב רמז קפ"ד)

MI SHEACHAZO CHAPTER SEVEN GITTIN

68a²

The Gemara interjects a statement regarding demons:

שְׁלִשׁ מֵאוֹת מִינֵי שֵׁדִים הָיוּ – R' Yochanan said: בְּשִׁיחִוּן – אָמַר רַבִּי יוֹחָנָן – There were three hundred different types of demons in the town of Shichin, וואַ מָה הִיא – and nevertheless, I do not know what the essence of a demon is. [15]

The Gemara now returns to its previous discussion:

אָמֶר מָּר – The master said: אָמֶר שִׁידְאוֹשְׁידְתוּן – Here, in Babylonia, they interpreted shidah and shidos as male and female demons.

The Gemara inquires:

ישיהָה וְשִירְתִין לְמָאי אִיבְּעֵי לַיּה For what purpose did [Solomon] need male and female demons?

The Gemara answers:

רַכְּתִיב – For it is written: רְבָתִיב, שֶּׁבֶּיָת אֶבֶן־שְׁלֵמָה מַסָּע וִבְנָה, " וגרי – And the House (i.e. the Temple), when being built, was constructed of whole, quarried stone.[17] אַמֶר לְהוּ לְרַבָּנָן – [Solomon] said to the Rabbis: היכי אעביד – "How shall I do this? How shall I build the Temple without employing metal tools, and yet hew stones that are the right shape and size?"[18] אמרנ – [The Rabbis] replied: אַיבָּא שָמִירָא רָאַיִיתִי משָה לְאַבְנֵי אַפֿוּד – "There is the shamir, [19] which Moses employed [20] for engraving the stones of the Ephod. [21] Use the shamir to quarry the stones and hew them to size." אמר להו – [Solomon] said to [the Rabbis]: הֵיבָא אִישְׁתַּבֶּח – "Where is [the shamir] to be אָמְרוּ לֵיה – They replied: אָיִרָה וְשִׁירָתִּין בְּבְשִׁינְהוּ אָהֵרְדֵי – "Bring a male and female demon and apply pressure to them; אָפְשֶׁר דְיַרְעֵי וּמְגַלוּ לְךְ – perhaps they know and will reveal to you where the shamir is."[22][23] אייתי שינה י ושִׁירְתִּין כָּבְשִׁינְהוּ אָהַרְדֵי – [Solomon] brought a male and a

female demon and applied pressure to them. אמרי – They said to him, under pressure: אַנן לא יַדעינן – "We do not know where the shamir is, דילמא אַשְמְרָאי מַלְכֵּא רְשִׁירָי יַרַע – but perhaps Ashmedai, king of the demons, knows."[24] אַמַר להוּ היכָא אִיתָיה – [Solomon] said to them: "Where is [Ashmedai] to be found?" אָמְרֵי לֵיהּ אִיתֵיהּ בְּטוּרָא פְּלַן — They said to him: "He is located on such-and-such a mountain, ברוא ליה בירא ומלוא where he has dug for himself a pit, filled it with water, ומיכסיא בטינרא וחתמיה בגושפנקיה – covered it with a stone and sealed it with his signet. וָכַל יוֹמָא סָלִיק לַרַקִיעַ וְגַמֵּר דרקיעא - Each day, he ascends to heaven and studies with the Heavenly Academy, וְנָחִית לְאַרְעָא וְנָמֵר מְתִיבְתָּא דאַרעא – then descends to earth and studies with the Earthly Academy.[25] ואַתִּי סְנֵיר לֵיה לְגוּשְׁפַנְקִיה – He then comes and examines his seal to ascertain that nobody has tampered with his pit, ומנלי ליה ושתי – uncovers [the pit] and drinks,[26] רמכשי ליה וחתים ליה ואויל – covers [the pit] again, seals it and leaves."

Solomon sought to capture Ashmedai:

שרְרֵיהּ לּבְנָהִּהּ בֵּן יְהוּיְדָע – He sent Benayahu ben Yehoyada^[27] to bring Ashmedai. יָהָב לֵיהּ שׁוּשִּילְתָּא דְּחָקִיק עֲלָהּ שֵׁם – [Solomon] gave him a chain on which was engraved the Name of God, a רְּנִקְבָּי בְּעָמְרָא וְזִיקִי בְּעָלָהְא בְּחָקִיק עֻלָּה שׁר – a ring on which was engraved the Name of God, בּבְּי דְעַמְרָא וְזִיקִי דְּחָמְרָא – balls of wool and skins of wine. שִׁלֹּ – [Benayahu] went to Ashmedai's mountain lair. בְּרָא בִּירָא מִתְּהָאי – He dug a pit in the slope below Ashmedai's pit, made a small opening between the two pits, וּשְׁבִּינְהִי לְמַיָּא – riphoned the waters of Ashmedai's pit into this new one one of the waters of Into this new one of Into thi

opening] with the balls of wool. יָבָרָא בֵּירָא מֵעִילָּאֵי – He then dug another pit above Ashmedai's pit ישַׁפְבִינהוּ לְחָמֵרָא – and poured the wine into it, allowing the wine to descend into Ashmedai's pit through a small opening that he fashioned between the two.[31] ייִמִינְהוּ – He then filled in [both new pits] with earth, so that Ashmedai would not realize that his pit had been tampered with. סָלִיק יָתִיב בְּאִילָנָא – [Benayahu] then climbed up and sat in a tree to wait for Ashmedai. בי אָתָא – When [Ashmedai] arrived, סַיִירֵיהּ לְגוּשְׁפַּנְקא – he examined the seal of his pit and found it intact. אלייה אשכחיה חמרא – He then uncovered [the pit] and discovered it to be filled with wine. אָמַר – He said to himself: אָמַר – אָמַר אָנין המֶה שֶׁכָּר יבָל־שֹגַה בּוֹ לֹא יַחְבַּם" - "It is written: Wine breeds mockery, aged wine - madness, and everyone who blunders in it will not be wise.[32] יְבָתִיב ,, זְנוּת וְיָיִן וְתִירוֹשׁ יִקַח־לֵב׳י - And it is written: Immorality, wine and fresh wine take the heart. [33] לא אִישָׁהֵי – [Ashmedai,] therefore, did not drink the wine.[34] בי צָחֵי לא סַגְיָא לֵיה – However, when he grew thirsty, he could

not resist. אַנָּאָ רָנָה וְנָנָא – He drank, became intoxicated and fell into a deep sleep. הַיִּה אָתָא – [Benayahu] thereupon came down from the tree, שְּרָא בֵּיה שׁוּשִׁילְתָּא – and closed it around his neck. בִּי אִתְעֵר הָנָה קָא מִיפְּרְזִל – When [Ashmedai] awoke, he began to thrash about, attempting to free himself. שְׁמֵּא דְּמֶרָךְ עֻלָּךְ שְׁמָא דְּמֶרָךְ עַלָּךְ שְׁמָא דְמֶרָךְ עַלָּךְ שִׁמָא דְמֶרָךְ עַלָּךְ שְׁמָא דְמֶרָךְ עַלָּךְ שְׁמָא דְמֶרָךְ עַלָּרְ שִׁמָא דְמֶרָךְ עַלָּרְ שִׁמָּא דְמֶרָךְ עַלָּרְ שִׁמָא דְמֶרָךְ עַלָּרְ שִׁמָּא דְמֶרָךְ עַלָּרְ שִׁמְא דְמֶרָךְ עַלָּרְ שִׁמְא דְמֶרְךְ עַלָּרְ שְׁמָא דְמֶרְךָ עַלָּרְ שִׁמְא דְמֶרָךְ עַלָּרְ שְׁמָא דְמֵרְרָ עַלָּרְ שְׁמָא דְמֶרְרָ עַלָּרְ שְׁמָא דְמֶרְרָ עַלָּרְ שְׁמָא דְמֵרְרָ עַלִּרְ שִׁמְרָ בְּעַלְרְ עַלָּרְ שִׁמְרָ בְּעַלְרְ עַלְרָ בְעַרְרְ עַלִּרְ עַלְרְ עִלְרְ עַלְרְ עִלְרְ עִלְרְ עַלְרְ עַלְרְ עִלְרְ עַלִרְ שְׁמָא בִּמְרָךְ עַלְרְ עִלְרְ עִלְרְ עָלִרְ שְׁלָּר שְׁמָא דְמֶרְךְ עַלְרְ עַלְרְ עִלְרְ עַלְרְ עִלְרְ עַלְרְ עִלְרְ עִלְרְ עָלִרְרְ עַלְרְ עִלְרְ עִלְרְ עִלְרְךְ עַלְרְ עִלְרְ עִלְרְ עִיּעִי עִרְרְ עָלִרְרְ עַלְרְ עִלְרְ עַלְרְ עַלְרְ עַלְרְ עָּיִי עִרְרָךְ עַלְרְ עִיִּיְ עִּיִי עַּיִי עִרְרְ עַלְרְי עַלְרְ עַלְרְי עִלְרְ עַלְרְ עַלְרְרְ עַלְרְ עִּיְרְ עִלְרְרְ עַלְרְרְ עַלְרְי עִיִרְרְ עִיִּיְרְ עַלְרְרְ עִיּיִי עִּיִי עַּיְיִי עִרְרְיִי עַלְרְרְ עַלְרְרְ עַלְרְרְ עַלְרְרְ עַלְרְרְ עִיּיִי עִרְרְיְיִי עַרְרְיִי עָרְרְיִי עְרָרְיִי עָּרְרָּ עִיּיִי עָרְיִי עָּיִי עַרְרְיִי עָּרְרְיִי עָּיִי עְרְיִייִי עְּיִרְרְיִי עְּיִיּיְיִי עְּיִיּיְ עָּיִייְ עִיּיִי עִיּיִי עִיּיִי עִיּיִיי עִיּיִייְיְייְ עַיְיִיי עְּיִיּיִי עְיִייִי עִיּיִייְ עָּיִייְיִייְיִייְייי

Benayahu set out to bring Ashmedai to King Solomon:

בי נְקִיט לֵיהּ וְאָתִי – As [Benayahu] was leading [Ashmedai] toward Jerusalem, בְּיִהְלֶּא – they came across a palm tree. חָף בִּיהּ שַׁרְיֵיה – [Ashmedai] brushed against [the tree] and knocked it down. [38] – קטָא לְבִיהָא שַׁרְיֵיה – Then, they came across a house; [Ashmedai] knocked it down as well. בְּיִבְא דְּהַהִּיא אַרְמַלְּהָא – Then, they came near the hut of a certain widow. בְּיִבְא בְּיִבְּיִלְּהָא – [The widow] came out

68b1

MI SHEACHAZO CHAPTER SEVEN GITTIN

איחָנָא לִיה – and pleaded with [Ashmedai] to avoid brushing against her hut. בָּפָא לְקוֹמְתִיה מִינִּיה – [Ashmedai] twisted his body away from [the hut], אִיתְבַּר בִּיה נַּרְמָא – and as a result, one of his bones broke. אָיתָבּר – (Ashmedai] thereupon said: הַיְינִּיּוּ – "This is the meaning of that which is written: רְּכָּתִיב – "קשׁוּן – And a soft expression can break a bone."[2] They continued toward Jerusalem:

אָסְנִיִּא דְּהַוָּה קָא טָעֵי בְּאוֹרְחָא — [Ashmedai] saw a blind man who had lost his way, ווּ הַ לְאוֹרְחֵיה בְּאוֹרְחֵיה – and guided (וּ him back on his way. אָסְנֵיהּ לְאוֹרְחֵיה – אָסְנֵיהּ לְאוֹרְחֵיה – He then saw a drunkard who had lost his way, הַּחָרְיִּהְיהּ לְאוֹרְחֵיה – and guided him back on his way. הַּחָרִי לְהַוּה בְּעִּרְהְיִה לְאוֹרְחֵיה – [Ashmedai] then saw a [wedding] being celebrated with great joy. בְּבָּי – בְּבָי הַ לְאוֹרָחֵיה לְהַהוֹא נַבְרָא דְהָוֹרָ קּאָמָר לְאוֹשְׁבְּכָּא – He cried. אַמְעֵיה לְהַהוֹא נַבְרָא דְהָוֹרָ קּאָמָר לְאוֹשְׁבְּכָּא – He then heard this man telling a shoemaker: עְבִיד לִי מְסִאנִי לְשֶׁב שְנֵי – Wake me shoes that will last for seven years." – אָחִיךְ – אָחִיךְ – He then saw this sorcerer engaged in sorcery, הַחִּרָּ – and he laughed.

Eventually, they reached Jerusalem:

לא עיילוה – When [Ashmedai] arrived there, לא עיילוה יומי – they did not bring him to Solomon until the third day. יומא קמא אמר להוו – On the first day, [Ashmedai] said to them: אַמָאי לא קַא בַּעִי לִי מַלְכַּא לְוַבֶּיה — "Why does the king not ask for me to be brought to him?" אַמרוּ לִיה אַנְסֵיה מִישְׁתְיֵא – They told him: "He has been overcome by drink." שַׁלֵּל לְבֵינָתָא אוֹתִיב אֲחֲבֶרתָה – [Ashmedai] thereupon took a brick and placed it atop another brick. אַתוּ אַמְרוּ לֵיה השלמה - They came and told Solomon what Ashmedai had done. אמר להו הבי אמר לכו – [Solomon] said to them: "This is what [Ashmedai] was telling you: הַדוּר אַשְקוּוּהַ – 'Give him to drink again.' ממר להו – The next day, [Ashmedai] said to them: אַמאי לא קא בַּעִי לִי מַלְכֵּא לְנָבֵּיה — "And why does the king not ask for me to be brought to him today?" אַמְרוּ לֵיה אַנְסֵיהּ מִיכַלְא – They told him: "He has been overcome by overindulgence in food." שַּקַל לְבֵינָתָא מַחֶבַרְתָּה אוֹתְבַה אַאַרְעָא – [Ashmedai] thereupon took one brick off the other and placed it on the ground. אַתוּ אַמְרוּ לֵיהּ לְשָׁלֹמה – They came and told Solomon what Ashmedai had done. אַמֶּר לְהוּ הָבִי אַמֶּר לְבוּ – He said to them: "This is what [Ashmedai] was telling you: נגידו ייניה מיכליה – 'Withhold his food from him.' "ניה מיכליה

At last, Ashmedai was allowed to see Solomon:

ר לְּמִוּף תְּלֶתָא יוֹמֵי עֵיֵיל לְקְמֵּיה – At the end of the third day, [Ashmedai] came before [Solomon]. שָׁלֶּל בְּנָיִא וּמָשָׁח אַרְבָּעָה נַּרְמִידִי רְשָׁדָא בְּעָה הַּעָּדָה – [Ashmedai] took a reed, measured off a piece four

cubits long, and threw it in front of [Solomon]. אַמָר לֵיה – He said to [Solomon]: מְּבָּרָי בִּי מֵיֵית הַהוּא גַבָּרָא לֵית לֵיהּ בַּהַרֵין עַלְמָא דְמִידִי - "Truly, now, when that person (i.e. Solomon) dies^[8] he will not have anything in this world except the four cubits of his burial plot. הַשְׁתֵּא בָּבֶשְׁתֵּיה לְבוּלֵי עַלְמֵא – Meanwhile, you have conquered the entire world.[9] וַלֹא שָבְעָהַ עַד דְּכָבְשַׁתְּ נַמִּי לְרִירִי – Were you not satisfied until you conquered me, as well?" אָמֵר לֵיהּ – [Solomon] replied: לא קא בְעינָא מִינָך מידי – "I do not want anything from you for myself, בעינא שובית הַמְּקְרָש – but I want to build the Holy Temple אמר ליה שמיבעי לי שמירא – and I need the shamir."[10] אמר ליה – [Ashmedai] said to him: לְדִירִי לֹא מָסִיר לִי – "[The shamir] has not been entrusted to me; לְשָׁרָא דְּיַמָּא מָסִיר לֵיה – it has been entrusted to the Master of the Sea,[11] ולא יַהִיב לֵיה אֶלֶא – לתרנגולא ברא – and [the Master of the Sea] does not give it to anybody except the wild cock, דְּמְהֶימֶן לֵיה אֲשֶׁבוּעֲתֶיה – whom he trusts to keep its oath and return the shamir as it has sworn to do. ומאי עבד ביה – And what does [the wild cock] do with [the shamir]? ממטי ליה לטורי דלית בהו ישוב – He carries it to mountains that lack vegetation מַנַח לָה אַשִּינָא דְטוּרָא – and places it on a mountain's peak, וּפָקע טורָא – whereupon the mountain cracks open.[12] אַנְי וְשָׁבִי הָעָב וְשָׁבִי הָעָב – וּמַנְקִיט מֵיְיתֵי בִּיוְרַנֵי מֵאִילָנֵי וְשָׁבי הָתָם Then, [the wild cock] collects seeds from trees, brings them to the mountaintop and tosses them in [the cleft]. בהני ישוב – and with time [the mountain] becomes filled with vegetation."[13]

The Gemara interjects:

יְהַיִּינוּ דְּמְתֹּן נְגַּרְ טוּרָא – That is why we interpret the name duchifas that the Torah ascribes to this bird as "mountain cleaver." [14]

The Gemara returns to the story of how Solomon acquired the

searched until they found the nest of a wild cock that had young, בְּדְמִּ הְנְגִּוֹלָא בְּרָא הְתַרְגִּוֹלָא בְּרָא הְאִית לִיהּ בְּנִי searched until they found the nest of a wild cock that had young, יוְחַפּוּיֵה וֹנְּיִתְא חִיוֹרְתִּי – and while the cock was away, covered its nest with clear glass. בּי אַתָּא בָּעֵי לְמֵיעַל וְלֹא – When [the wild cock] came back, it wanted to enter the nest but was unable to do so. [15] אָןל אַוְיתִי שְמִירָא וְאוֹתְבֵיה עַלְּוִיה – It went, brought the shamir and placed it on [the glass] in order to crack it open. בְּמָא בִּיה בְּלָא – [Solomon's servant] then shouted at [the wild cock] to frighten it, שְּקֵלִיה שִּקְלֵיה – [the wild cock] dropped [the shamir] and [Solomon's servant] took it. שְּרְיֵיִה שַּקְלֵיה Alving lost the shamir, [the wild cock] went and choked itself to death for having violated its oath to return it to the Master of the Sea. [16]